

плати. На сьогоднішній день все відбувається навпаки. Поясненням може бути те, що працівники шукають кращих пропозицій роботи за межами свого поточного місця проживання, але спостерігаючи за регіонами, в яких відбулися позитивні зміни в демографічній структурі та чисельності населення, це пояснення не підтверджується. Ці відносини також можуть бути випадковими. Але можливо, що сприятливі демографічні зміни тягнуть за собою зміни в структурі попиту, що перетворюється на сприятливе збільшення заробітної плати.

Отримані результати є наслідком слабкого зв'язку між демографічними змінами та середньою заробітною платою та відсутністю співвідношення між змінами рівня безробіття та середньої заробітної плати. Проведене дослідження дозволяє зробити висновок про те, що просторова різноманітність заробітної плати досить сильно спостерігається на ринку праці в Україні. Основними факторами, що впливають на цей стан, є реалізована продукція промисловості, підприємницька діяльність населення і в цілому економічний стан держави, кореляційний взаємозв'язок яких з рівнем заробітної плати буде досліджений в подальшому.

Список літератури

1. Lucas R. E. On the Mechanics of Economics Development. *Journal of Monetary Economics*. 1998. July.
2. Державна служба статистики України : сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.04.2020).

УДК 330.341.1

Теслюк Ю. В., аспірант

Науковий керівник: Гончаренко О. В., д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України

*Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Прогресивні зміни в суспільному виробництві детермінували використання інновацій як головних економічних ресурсів, а наука стала безпосередньою виробничою силою. Поступальні зміни відбувались і в формуванні наукового обґрунтування провідної ролі інновацій в економічному розвитку.

Незважаючи на різноманіття термінологічних трактувань, більшість дослідників погоджуються на тому, що інноваціям притаманні такі три основні ознаки, як новизна, широка сфера застосування та наявність позитивного ефекту від практичного впровадження. В найбільш широкому трактуванні інновації розглядаються як внесення будь-яких змін (новацій) в різноманітні

види людської діяльності з метою підвищення її ефективності. При відносній узгодженості думок вчених щодо широкого трактування інновацій існують різні точки зору щодо сутності і взаємозв'язку новацій, нововведень й інновацій та ефектів, які виникають внаслідок запровадження інновацій.

Системні засади дослідження інновацій були закладені Й. Шумпетером. Вчений у термін «інновації» вклав широкий зміст та розмежував такі види інновацій: «..виготовлення нових благ...; запровадження нових методів виробничої діяльності...; ..засвоєння нових ринків збуту; ..отримання нових джерел сировини; ..здійснення відповідної реорганізації, зокрема, забезпечення монопольного положення» [2, с. 158-159].

В середині 70-х років XX ст. відбувся теоретичний прорив в розумінні ролі інновацій в економічному розвитку, онтологічно він був пов'язаний з хвилею епохальних і базисних інновацій в умовах становлення постіндустріального суспільства. Інноваційний розвиток став основою модернізаційних зрушень і економічного прогресу суспільного виробництва.

Нові ідеї в розвитку інноваційної теорії пов'язані з глибокою кризою світової економіки в середині 70-х і на початку 80-х рр. XX ст. Цей перехід відбувався на тлі світової енергетичної кризи і революції цін. Виникло нестандартне, з точки зору теорії криз, явище, що отримало назву стагфляції, тобто галопуючої інфляції в умовах спаду виробництва, що потребувало перегляду ряду основоположних ідей розвитку економіки. Пріоритетом стало не розширення певних галузей, а розвиток високих технологій у всіх галузях. Було виділено провідне значення нових технологічних систем в нерівноважній динаміці економічного зростання.

Головними досягненнями теоретичних досліджень інноваційного розвитку у другій половині XX ст. стали:

1. Інноваційна проблематика досліджувалась в контексті розвитку довгохвильових коливань в економіці й суспільстві та пов'язаних з ними базисними інноваціями. Поряд з довгохвильовими коливаннями економічної активності та інновацій були досліджені й наддовгі тисячолітні хвилі епохальних інновацій, які перетворюють не тільки технології та економіку, а й всю структуру суспільства.

2. Дослідники інновацій поширили їх вплив не тільки на технології і економіку, а також й на інші сфери суспільства (науку, політичне і соціальне життя, культуру). Досліджено взаємозв'язок циклової динаміки науки, винаходів, нововведень і зміни поколінь машин і технологічних укладів, розвитку ефективності та цін техніки; введені поняття екологічних, організаційно-виробничих, управлінських циклів.

3. Значну увагу приділено територіальним аспекту розвитку інновацій, коливанням рівня інноваційної активності різних країн.

4. Обґрунтовано економічний механізм здійснення інновацій. Більшість вчених віддали перевагу аргументації щодо необхідності поєднання ринкового конкурентного механізму (переважно щодо поліпшуючих інновацій) з активною підтримкою державою базисних інновацій, які визначають

конкурентоспроможність національного господарства. Розвиток отримав інноваційний менеджмент, практика комерціалізації технологій.

5. Отримала розвиток концепція технологічної квазіренти. Було визнано головним результатом і стимулом інноваційної діяльності отримання надприбутку в період поширення ефективних інновацій.

В подальших дослідженнях, зокрема, в наукових працях інституціоналістів було здійснено спробу дослідити роль держави в стимулюванні інноваційного розвитку, що знайшло відображення в основних положеннях концепції інноваційних систем. Науковий доробок інституціоналістів сприяв наприкінці ХХ ст. обґрунтуванню дослідниками моделей еволюційно-інституціональної теорії, де розвиток економічної системи обумовлений результатами інноваційної діяльності [1, с. 18].

Інноваційність є властивістю економічної системи, яка формується з системних взаємодій організаційно-економічних відносин інноваційного розвитку. У той же час інноваційність пов'язана з вимірюванням результатів інноваційного розвитку певної економічної системи, з одного боку, і сприйнятливістю зазначеної економічної системи до інновацій – з іншого. Інноваційність виявляється в здатності економічної системи макро-, мезо або мікрорівня або сприяти, або перешкоджати створенню, впровадженню та розвитку інновацій. Рівень (ступінь) інноваційності відображає ефективність протікання інноваційних процесів. Зміст інноваційності носить системний характер, а інноваційний розвиток – поступальний.

Відтак, онтологічним фундаментом становлення постіндустріальної економіки в світі стало виокремлення провідної ролі інтенсивних факторів економічного розвитку, що забезпечуються активним впровадженням прогресивних досягнень науки й технологій. Науково-технічний прогрес став основним чинником добробуту населення країни, а здатність до технологічних зрушень стала визначним фактором конкурентоспроможності національних економік. Одними з перших, вплив науково-технічного прогресу на економічний розвиток визнали представники класичної школи, неокласики вважали його заданим фактором, кейнсіанці переважно схилялись до екзогенного характеру впливу науки й прогресу на економічну систему, а започаткування теорій інноваційних систем сприяло активному використанню системного та синергетичного підходів в дослідженні інноваційного розвитку.

Інноваційний розвиток можемо визначити як глобальний процес, який має місце в усіх сферах суспільної діяльності, серед яких особливе місце займає економіка.

З поняттям інноваційний розвиток співвідноситься поняття інноваційності, яке характеризує середовище, сукупність зовнішніх і внутрішніх умов, що дозволяють генерувати нові знання та отримувати економічну вигоду з їх комерціалізації. Високий рівень інноваційності економічної системи дозволяє виробляти в ній нові знання, концепції та підходи, з яких можна отримати матеріальну і нематеріальну суспільну вигоду.

Інновації здійснюються в певній інституційно-правовому середовищі, детермінанти якого справляють суперечливий вплив не тільки на напрям і

ефективність інноваційних процесів, але й на саму можливість їх здійснення, перешкоджають або сприяють інноваціям, що обумовлює необхідність створення відповідних інституційної та організаційної структур, здатних з'єднати всі необхідні елементи національної інноваційної системи в загальний відтворювальний контур зростання шостого технологічного укладу.

Реалізація інноваційного розвитку обумовлює формування єдиного інституціонального простору для ефективної взаємодії господарюючих суб'єктів. Інституціональний механізм в такому контексті повинен створити й запровадити основні структури для відповідного простору.

Список літератури

1. Вольчик В. В. Институциональная и эволюционная экономика : учеб. пособие. Ростов н/Д. : Изд-во ЮФУ, 2011. 228 с.
2. Шумпетер Й. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. М. : ЭКСМО, 2007. 864 с.

УДК 352.071

Тітов Д. В., аспірант, асистент кафедри фінансів банківської справи та страхування

Науковий керівник: Вдовенко Л. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Формування стратегічного бачення розвитку громади, оцінки її слабких та сильних сторін, визначення конкурентних переваг, планування соціально-економічних процесів насередньо- та довгострокову перспективу, передбачення можливих наслідків від реалізації таких цілей та завдань – це, на сьогодні, пріоритетний напрям діяльності громад. Адже лише завдяки розробці ефективного інструментарію використання бюджетних коштів, при якому досягатиметься кумулятивний ефект, можна створити додану вартість, додаткові робочі місця, залучити кошти інвесторів та забезпечити громадян якісними освітніми, медичними, соціальними послугами.

Кожна об'єднана громада, яке створюється чи то на рівні міста чи села повинна не просто здійснювати свою економічну діяльність ґрунтуючись лише на поточному реаліях розвитку регіону, але і визначити конкретну місію та розробити стратегію розвитку.

Від місії, як головної мети, залежить характер стратегії, яка, у свою чергу, значною мірою визначає здатність конкурувати або слугувати поставленій меті. Формулювання місії повинно бути покладено в основу визначення стратегії, а також прийняття рішень на всіх рівнях управління. Стратегії фокусують прийняття управлінського рішення. У межах територіальної громади має бути розроблена: